

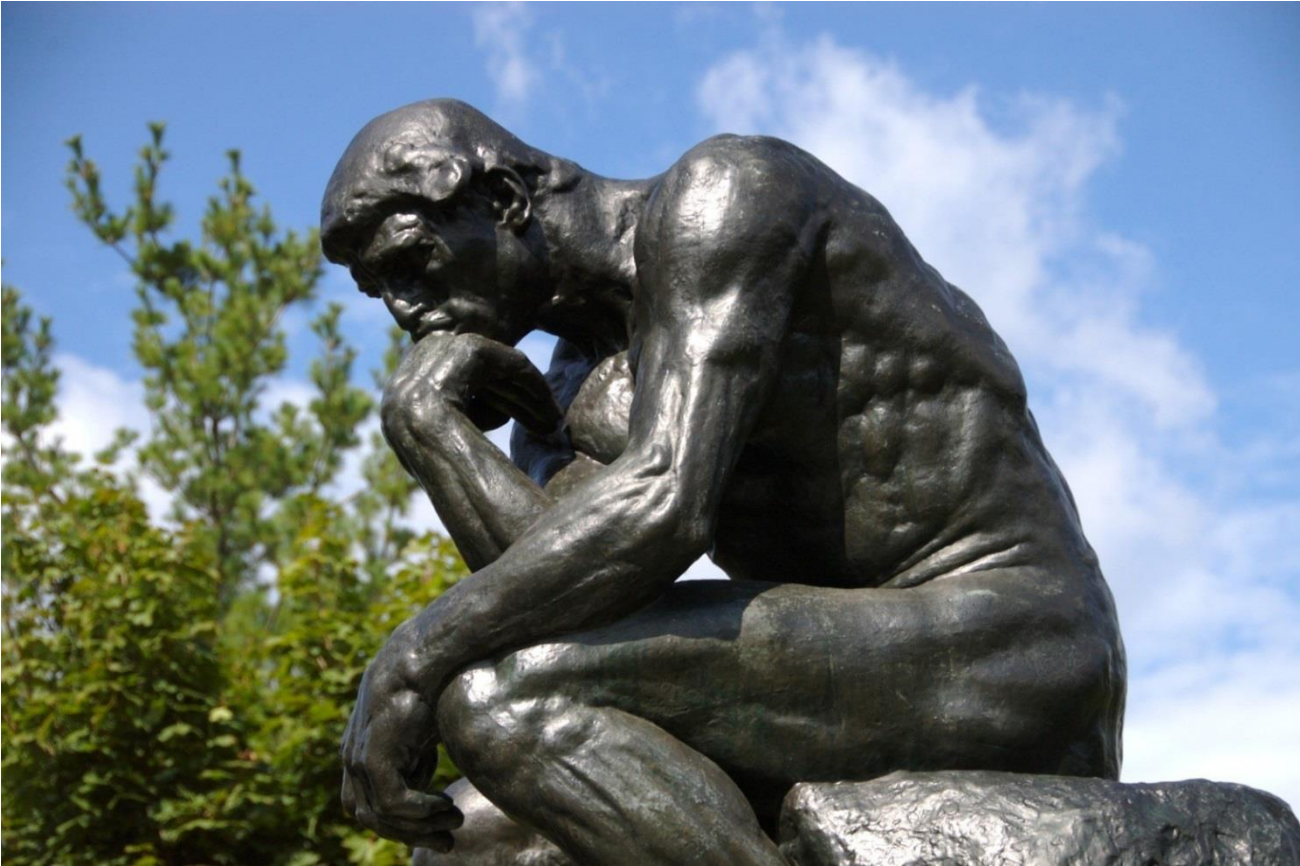
Eleştirel düşünme

Öğrenme

Sorgulama

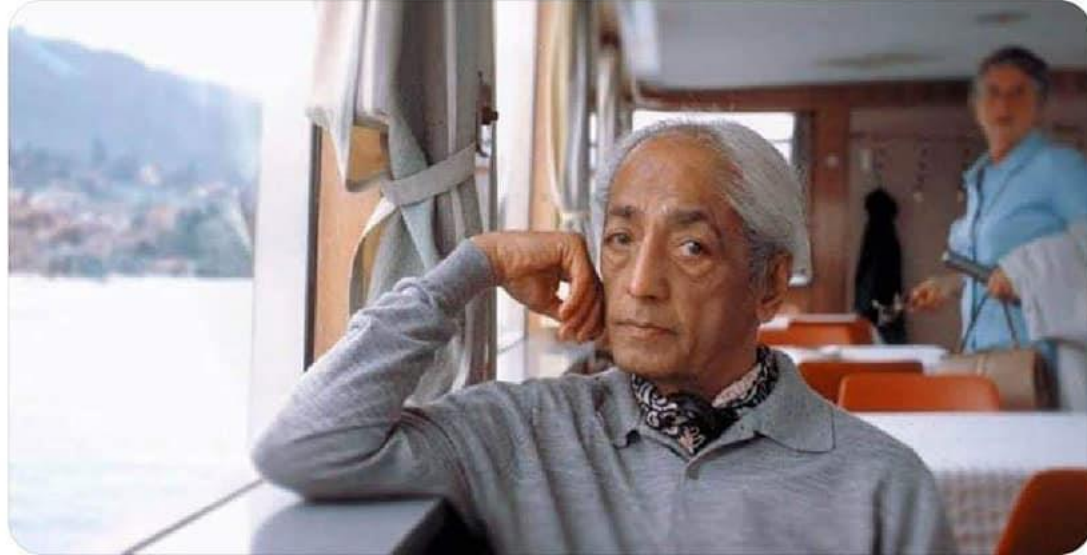
Üretme

Düşünme?/k?

Düşünmek gerçekten de acı vericidir. Çünkü farkındalık yaratır ve şüpheyeye yol açar. Düşünmek insana bir yük gibi görünür. Bu yüzden, insanların çok büyük bir bölümü düşünmekten kaçmak için, kendilerini bir ideoloji veya inançla hipnotize ederler.

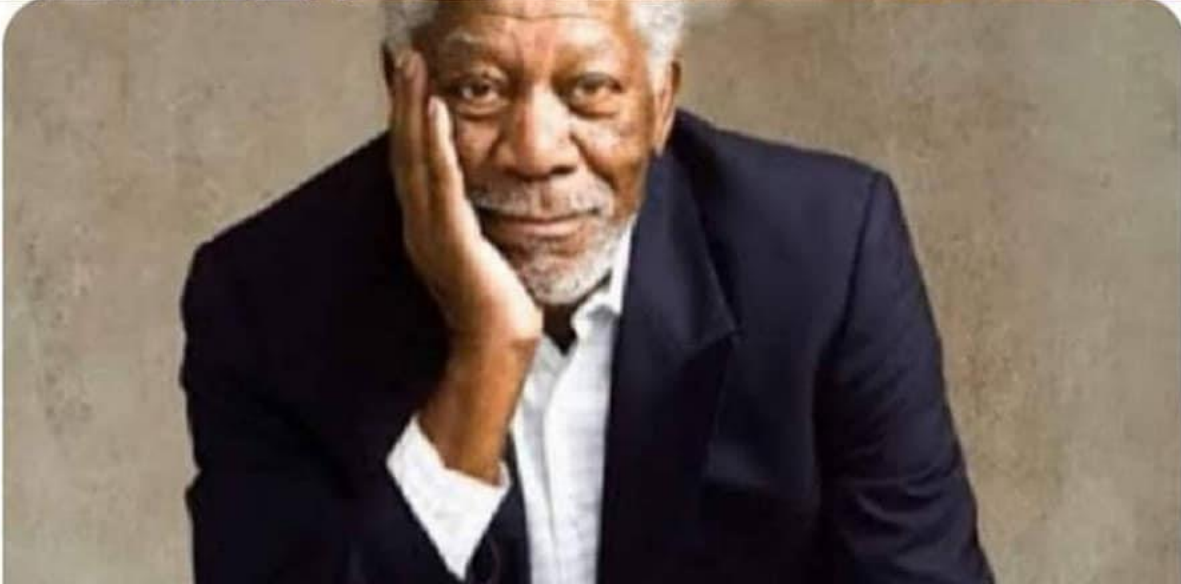
Jiddu Krishnamurti

Neden eleştirel düşünme?

- Ezberci eğitim sistemi alışkanlıkları
- Bilgi bolluğu /kirliliği
- Çağın koşulları, olanakları, kısıtları
- Çağın getirdiği toplumsal değişimler, teknolojik olanaklar/gelişimler

Öğrenmeyi bırakan kişi
yirmisinde de olsa,
sekseninde de olsa yaşlıdır.
Yaşamdaki en muhteşem şey
zihni genç tutmaktır.

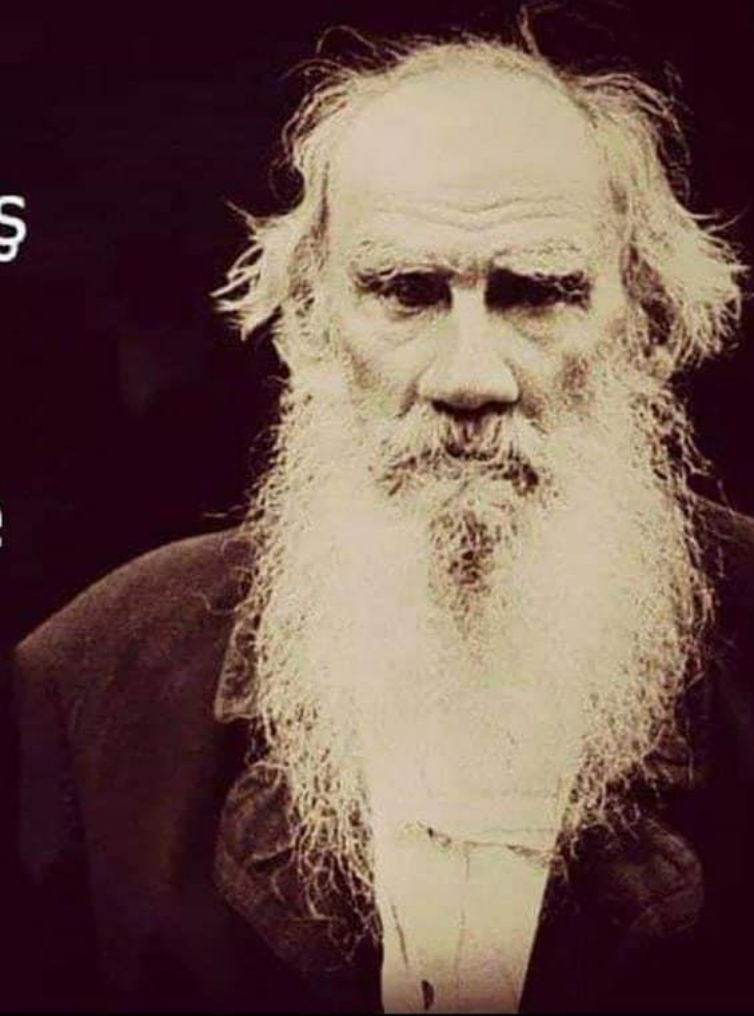

**Düşünmek zordur, oldukça
zor. İşte bu yüzden çoğu
insan sürüyü takip eder.**

Carl Gustav Jung

Düşünmeyi
öğrenebilmiş
hiç kimse,
bir şeye
körü körüne
inanmaz!

TOLSTOY

Bakış açısı?

Optimist

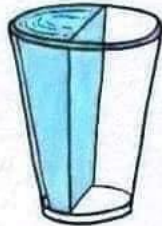
Pessimist

Realist

Physicist

Surrealist

Relativist

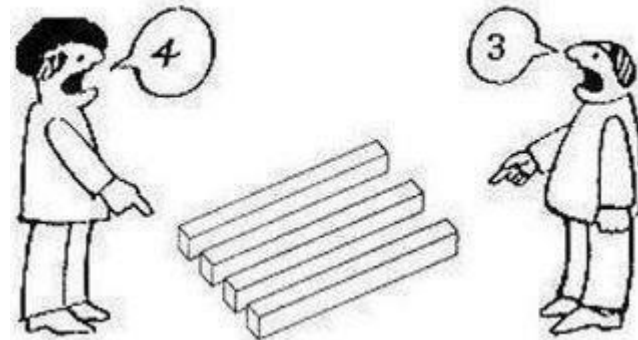
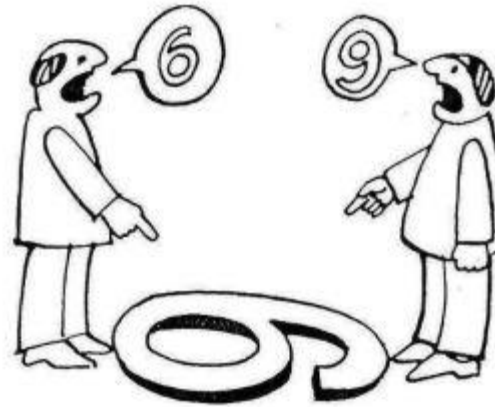
Utopist

Scepticist

Artist

Farklı açılardan bakış

Farklı bakış açısı geliştirebilmek için teknikler

farklı bakış açıları edinme lateral düşünme, yaratıcı düşünme farklılıklara saygı duyma, empati, konuyu farklı bakış açılara göre değerlendirme sistemli, örgütlü düşünme becerilerini geliştirmek için 6 farklı renkte şapka ile uygulanan tekniktir.

ELEŞTİREL DÜŞÜNME?

«Ortaya konulan bir görüşün veya durumun somut ve akla uygun bilgiler veya kanıtlar ışığında ele alınması, çözümlenmesi ve değerlendirilmesini içerir.» (Kılıç, 2018)

ELEŞTİREL DÜŞÜNME GEREKŐİNİMİ?

- *2016 yılında Dünya Ekonomik Forum 'unda, gelecek yıllarda en çok aranacak kişisel özelliklerin YARATICI PROBLEM ÇÖZME ve ELEŞTİREL DÜŞÜNME becerilerinin olacağı açıklanmış ve bu becerilerin dünya genelinde ekonomik, sosyal ve zihinsel ve davranışsal gelişme için gerekli olduğu vurgulanmıştır.*

Düşünme becerilerin gelişmesi niçin önemlidir?

Çünkü; Bilgiyi doğru biçimde algılama, işleme ve yeni bilgiler üretme gibi becerilerde eleştirel düşünenlerin daha başarılı olduğu görülmüştür.

Eleştirel düşünme

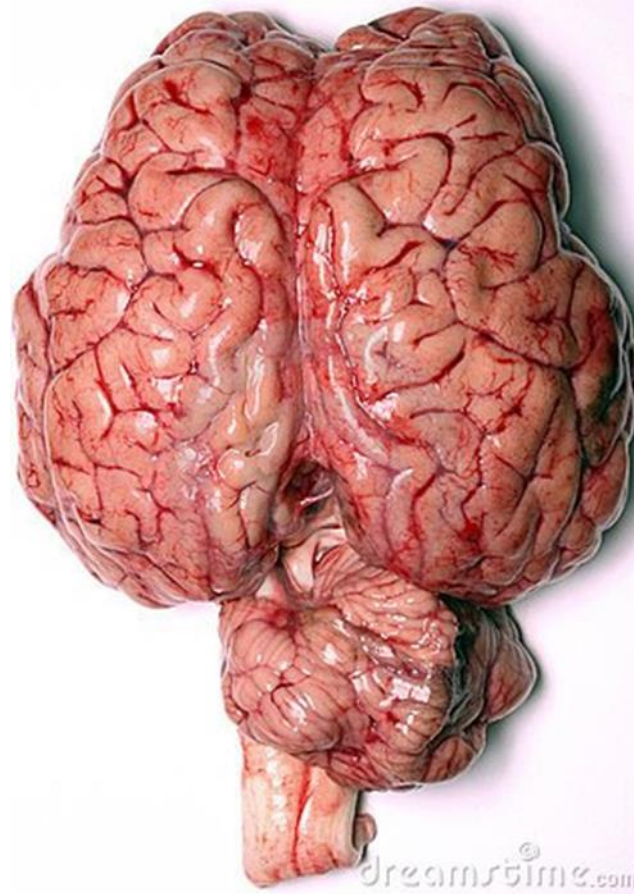
- Tanımlama
- Analiz etme,
- Özyargı ve yanlılıktan uzak durma
- Kendi yorumunu ortaya koyma
- İnanıldığı doğrularla ilişkili akılcı seçimler yapma gibi zihinsel ölçütlere sahip olmayı gerektirir.

Eleştirel düşünme

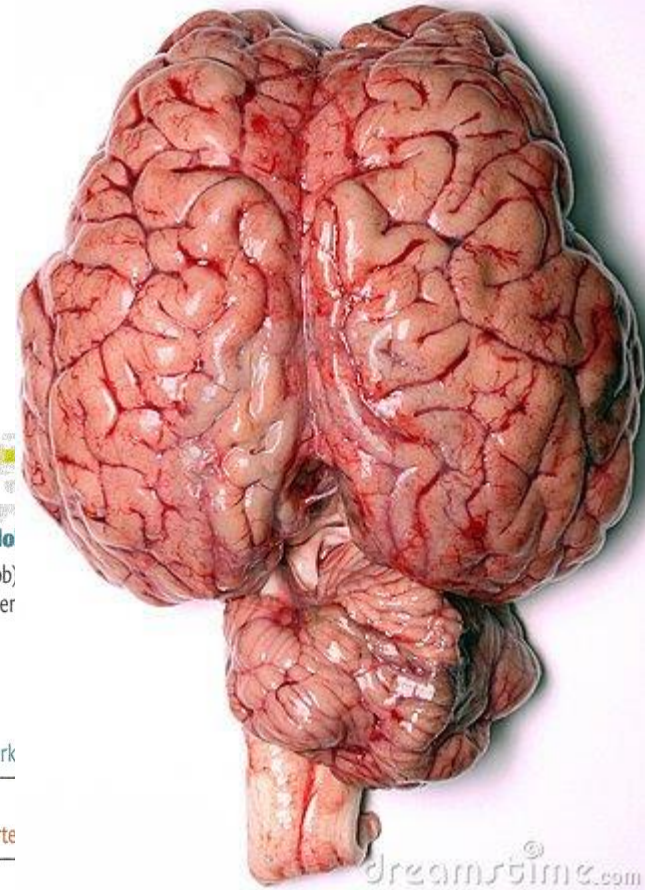
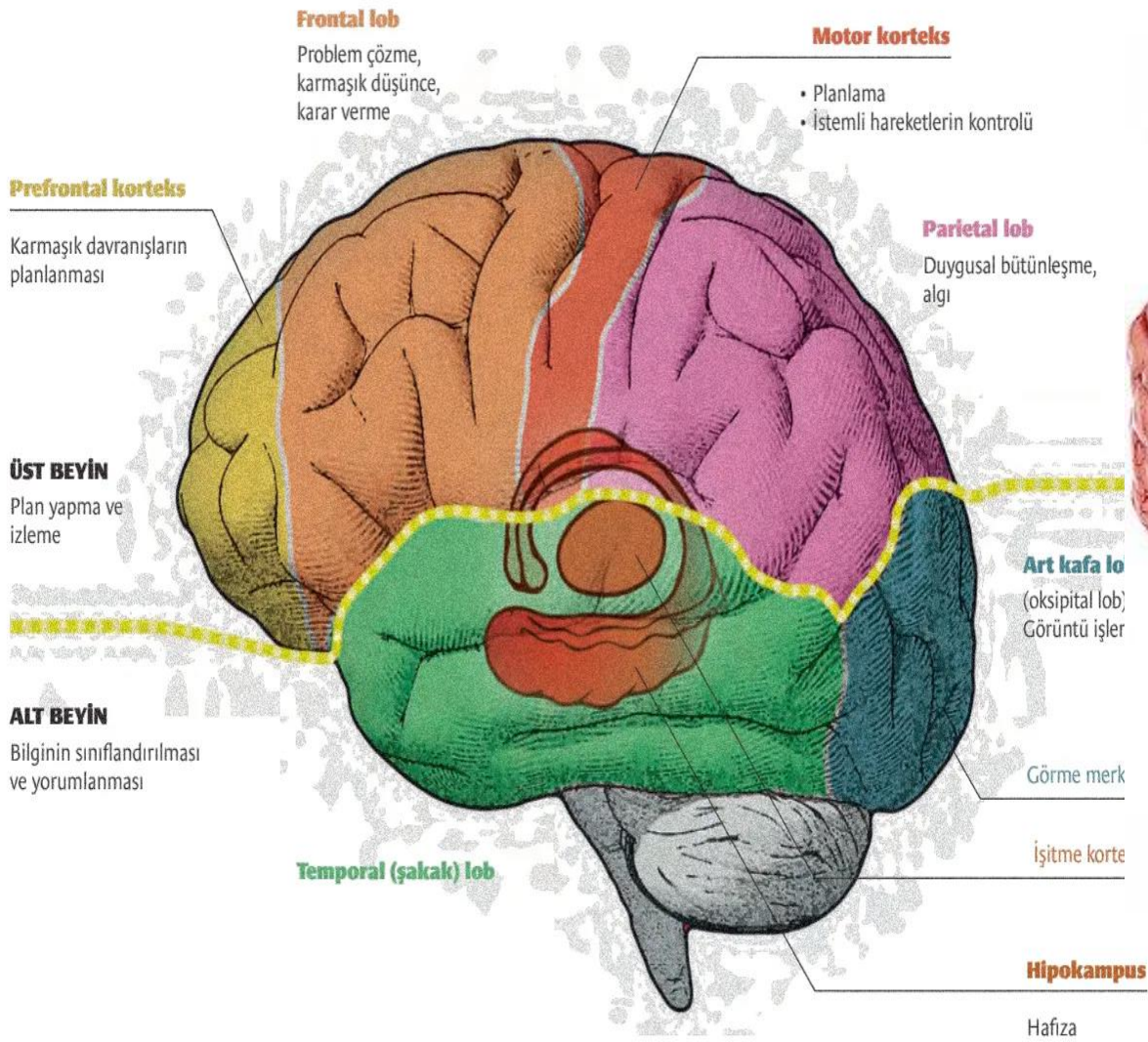
- Eleştirel düşünme, yeni fikirler üretme önemli birer değer olarak dünyanın her yerinde geçerli bir özelliktir.
- Yaşam boyu öğrenme, öğrenme ve araştırma arzusu ve enerjisini bulma çağımızı için gereklidir.

Beyin/yapısı/dahilik

- İnsan beyni tek elle kolayca tutulabilir, aşağı yukarı 1.5 kg ağırlığında ve jöle kıvamındadır. Beyin kalın bir kafatası ile korunur ve ince, sağlam, plastik benzeri zarlar ile sarmalanmıştır (Plotnik,2009).
- Yaklaşık%80'i su, %10'u yağ, %8'i proteindir.
- merkezi sinir sistemine bağlı olan, ceviz görünümüne ve çok yumuşak , karışık bir yapıya sahip olmakla beraber içinde milyarlarca nöron (sinir hücresi) bulunduran, tüm vücudu (iç organları , hormonları, dolaşım sistemi vs.) kontrol eden , yöneten bir organdır.

Beynin yapısı ve işlevi

İnsan beyni özellikleri

Sol beyin

- Mantıksal düşünür
- Konuşma ve okuma
- Matematik işlemlerini yapar
- Eleştirir
- Yazar
- kuralcıdır

Sağ beyin

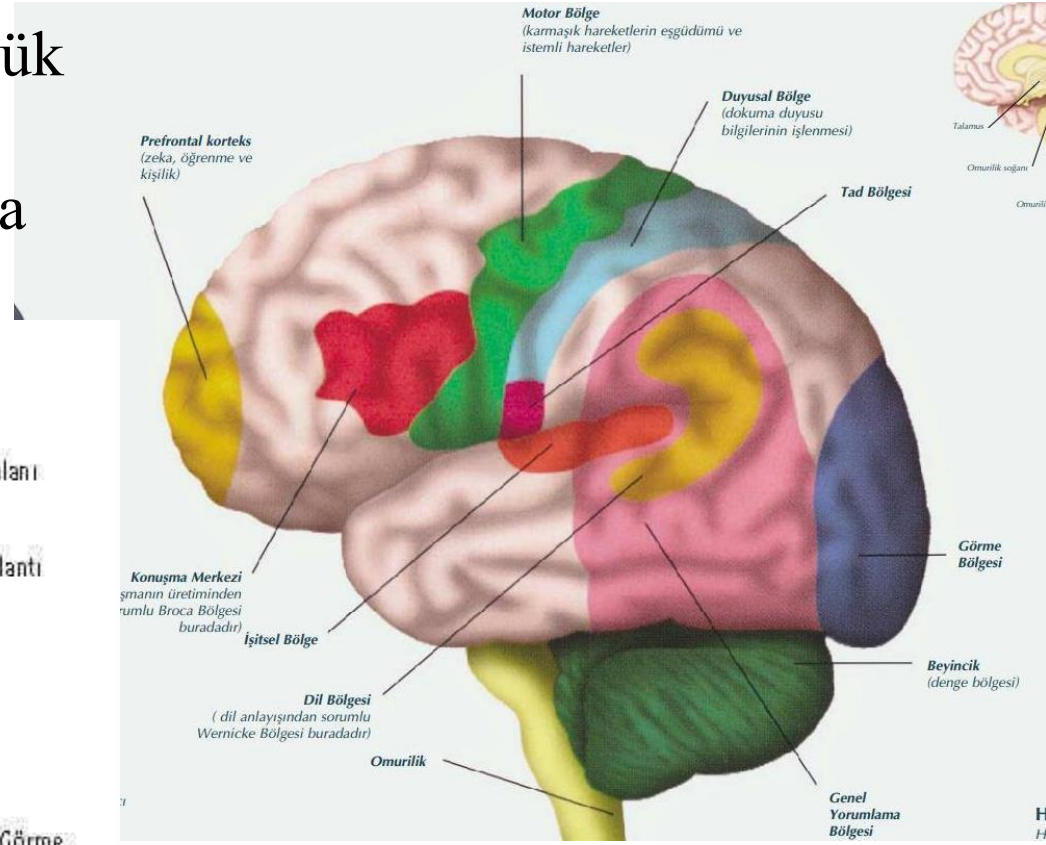
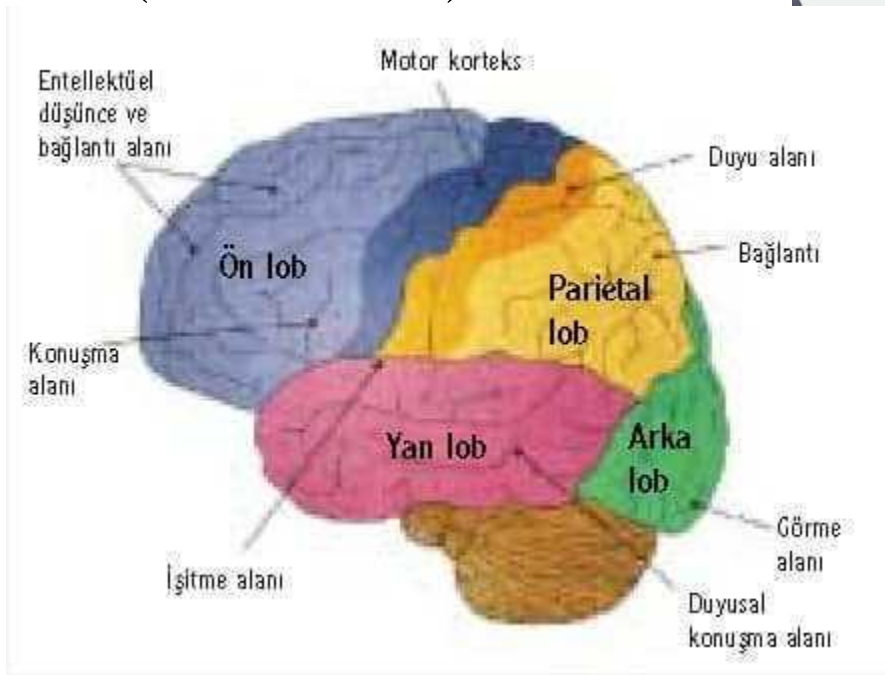
- Estetik düşünür
- Sezgiseldir
- Müzik ve ritim ile ilgilenir
- Duyguları anlamlandırır
- Görselleştirir
- Problem çözer

Entellektüel düşünme

Frontal lobe/entelektüel düşünme; üniversite yıllarına kadar gelişebiliyor.

- Entellektüel düşünme gücü ile ilgili bağlantıların büyük bir kısmı beynimizin ön kısmında yer alan ön lobda (frontal lobe) olur.

Alışkanlıklar, mevcut eğitim sistemi

sol

- Ülkemizdeki eğitim sistemi daha çok beynin sol tarafını geliştiren , matematik, fen,ve teknoloji ve türkçe gb. derslere ağırlık veriyor.

sağ

- Beynin sağ tarafını geliştiren müzik, resim, el sanatları gb.dersler yeterince yer almıyor.
- OYSA BEYİN BÜTÜNCÜL ÇALIŞIR. ÇOK İYİ KEMAN ÇALAN EİNSTEİN YA DA MATEMATİK KİTABI YAZAN ATATÜRK?

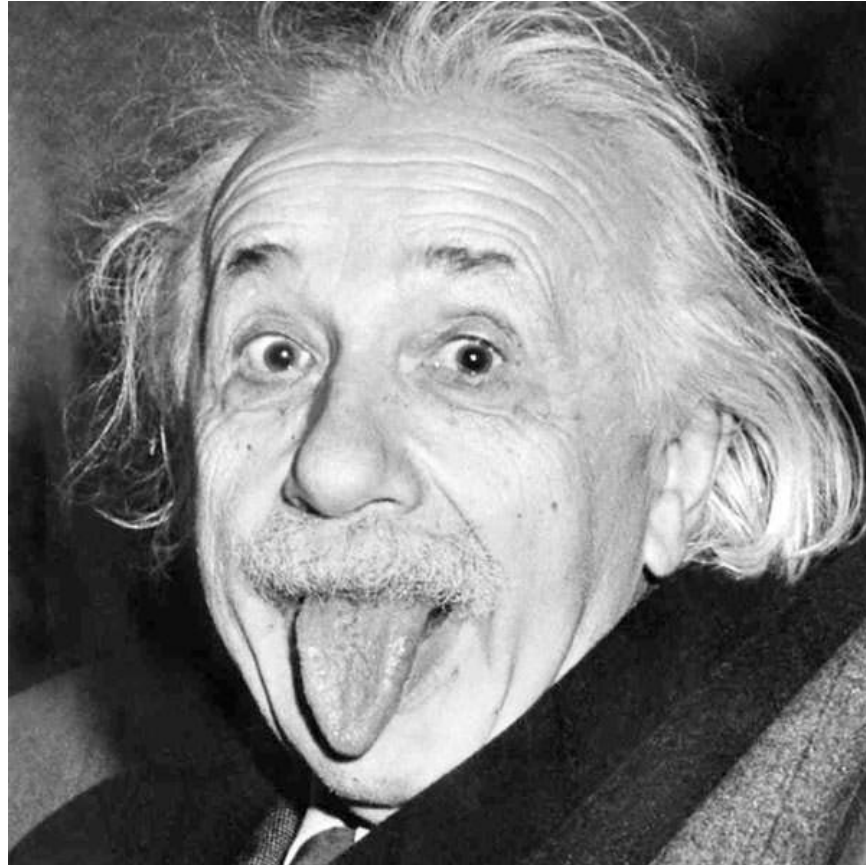
SAĞ VE SOL BEYNİNİ BİRLİKTE ÇALIŞTIRANLAR?

(Elon Musk, Nicola Tesla, Leonardo Da Vinci, Mozart, Einstein gibi sıra dışı beyinler)

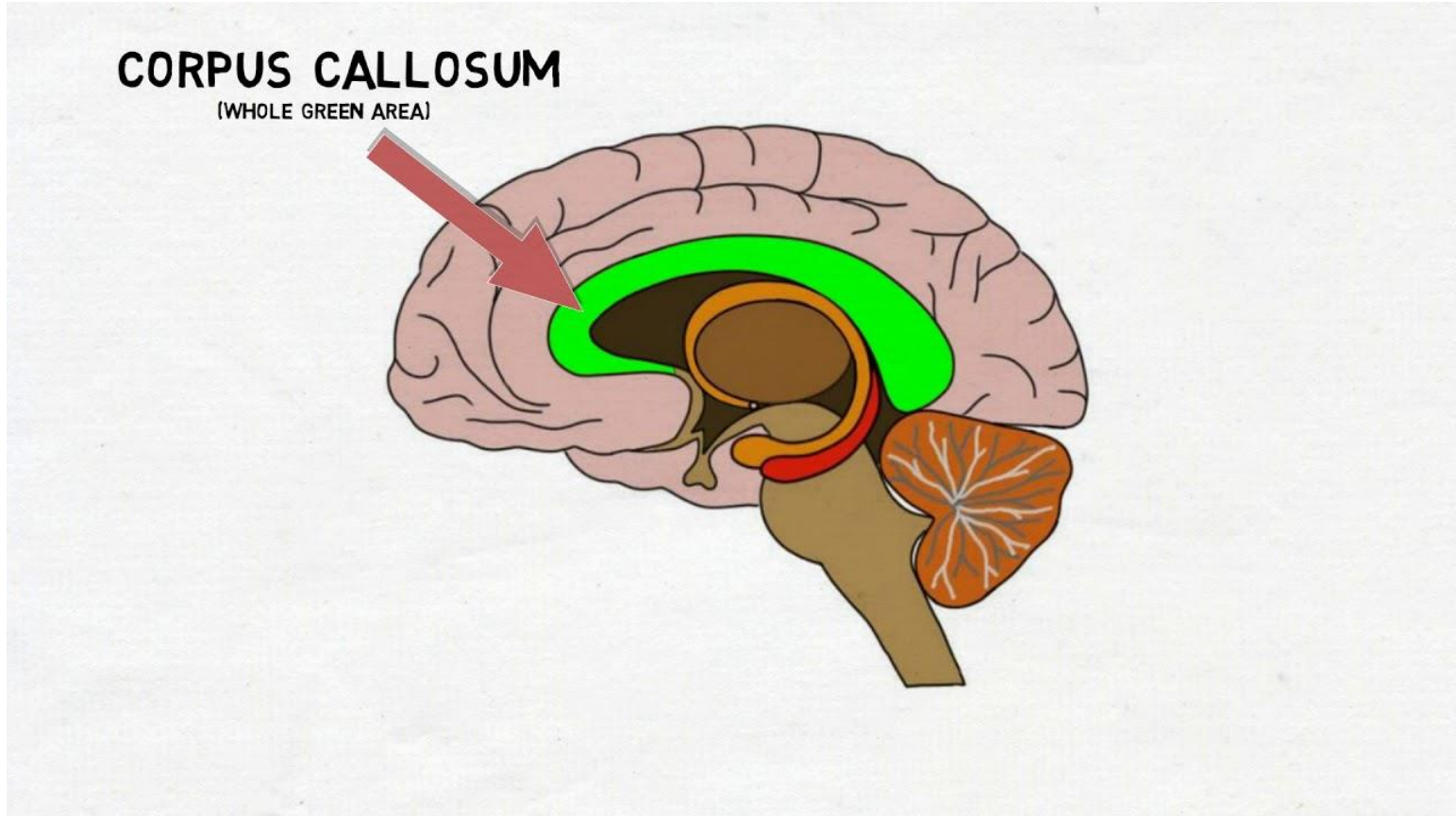

Albert ve 5 yaşındaki kız kardeşi Maja.
1885. (CSU ALPHA 1076) CSU Archives/Everett
Collection - Image ID: D18HN2

Albert Einstein (1879 - 1955).

Beynin bir arada çalışmasını sağlayan bölge; beynin tam ortasında ve yoğun sinir liflerinden oluşan bölümdür (Sternberg and Stenberg, 2012) beynin sağ ve sol lobu arasında sürekli bilgi alışverişini sağlayan kablosuz ağ gibidir (Coşkun, 2018).

YARATICI BEYİNLER; ORTAK ÖZELLİKLERİ

- yaratıcı kişilerin beyinlerinin birbiriyle ilintili görülmeyen şeyler arasında ilişki kurmak konusunda diğer insanlardan çok daha etkin,
- Bağlantı korteksleri daha aktif,
- Zihinleri daha esnek
- Bu nedenle ilintisiz gb. görünen şeyler arasında bağlantılar kurarak orijinal şeyler üretebiliyorlar.

Yaratıcılığın temeli; bilişsel esneklik ve merak

- Sabırlı olma,
  - Merak,
  - Spor-sağlık- beslenme,
  - Yavaşlamak,
  - Dijital diyet
- Beyni düşündürmeye
yönelten alıştırmalar;
Okuma,
Bulmaca çözme,
Benzetim oyunları

Eleştirel düşünme

- Kazanılan ya da çevreden sunulan bilgilerin sorgulanması, değerlendirilmesini ve yeni alternatif düşüncelerin oluşturulmasını içerir.
- Bilimsel bakış açısını merkez alır.
- Nasıl ve niçin? Sorularına yanıt aranır.

Yaratıcı düşünme

BU LOGO TASARIMINDA AŞAMALAR?

Gereklilikler sizce neler olmuştur?

Ekoloji bilgisi, (araştırma, doğa gözlem, uzman görüşü vb)

Ekoloji bilgisi ile uçak arasında bağlantı kurulması,

Grafikle ifadesi- soyut düşünme becerisi,

THY Logosunun anlamı uçan bir yaban kazıdır. Yaban kazları birçok canlının nefes dahi alamadığı 9000 metre irtifada kıtalararası uçabilirler. Logoyu döndürdüğçe T-H-Y harfleri ortaya çıkmaktadır. Bu anlamlı çalışmayı MSÜ hocalarından ünlü grafiker Mesut Manioğlu 1959 yılında tasarlamıştır.

İlave okuma/izleme

- **Human belgeseli** ; Human belgeseli: Bizi İnsan Yapan Nedir? Fransız fotoğtaf sanatçısı; Yann Arthus-Bertrand altmış ülkede iki binden fazla insanın hikayesini dinleyerek oluşturduğu belgeseli şu sözleriyle açıklıyor: ‘Kelimelerin gücü üzerine bir yapıt’

Yaklaşık üç yıl süren çalışmalarda 60 ülkede 2020 kişi ile görüşülmüş. 63 farklı dilin konuşulduğu bu röportajlarda yaşı, ülkesi, kültürü, dini ne olursa olsun her konuşmacıya aynı sorular sorulmuş.

Özgür hissediyor musunuz? Hayatın anlamı nedir? Yüzleşmek zorundan kaldığınız en zor durum nedir ve bundan ne ders aldınız? Gezegenimizdeki insanlara mesajınız nedir? Ve bunun gibi birçok çarpıcı soru...

- https://m.imdb.com/video/vi2711007769?fbclid=IwAR13zaCBhdXm_cqfS34UX5CnmD4dSpWASfdptYMG2B8oN55wZWMcHNIn9_c

OLAĞANÜSTÜ KADINLAR

<https://www.mybelgesel.com/maria-montessori.html>

- Maria Montessori, eğitim tarihine iz bırakmış güçlü kadınlardan biri. 1870 yılında İtalya'da dünyaya gelen Maria Montessori, aynı zamanda İtalya'nın ilk kadın doktoru olma unvanına da sahip. Bir doktor olarak eğitim bilimlerine yönelmesiyle birlikte, çocuk eğitimi alanında dünya çağında çığır açan ve kendisiyle aynı adı taşıyan bir yöntemin öncülüğünü yaptı. Mücadele ile dolu olan hayatı daima üretmek geçti. Hitler tarafından çalışmaları yok edilen Montessori, asla pes etmedi ve hayallerinden vazgeçmedi. Dünya barışı için ihtiyaç duyulan toplumsal değişimin ancak çocuklar ile mümkün olduğuna inanan Maria Montessori tüm hayatını çocukların eğitimine adanmıştı.

- BBC, bu özel kadın için çok özel bir belgesel hazırladı. Olağanüstü Kadınlar serisinin 8. Bölümünü Maria Montessori'ye ayıran BBC, oldukça özenli bir çalışmaya imza atmış. Montessori eğitiminin kurucusu Maria Montessori'nin hayatı ilham veren detaylarla dolu. Biyografi belgeselleri arasında fark edilecek bir kurguya sahip olan Maria Montessori Belgeseli hem Montessori eğitiminin dayandığı temeller hem de Maria'nın kişisel dünyası hakkında oldukça güzel bilgiler veriyor.

<https://www.mybelgesel.com/buluslariyla-tarihe-gecen-33-musluman-bilim-adami.html>

En önemli Müslüman Bilim adamları. İbni Sina'dan Biruni'ye pek çok Müslüman mucidleri

- 1 – Akşemseddin – Mikrobun mucidi.
- 2 – Ali Kuşçu – Ayın şekillerinin anlatıldığı kitabı yazmış.
- 3 – Ebul-Vefa – Tanjant ve sekant fonksiyonlarının tanımlanması.
- 4 – Biruni -Dünyanın dönüşünü ve çapını hesaplamış.
- 5 – Ebu Ma Şer – Med cezir olayını keşfeden alim.
- 6 – Battani – Dünyanın güneş etrafındaki dönüş süresini tespit etmiş.
- 7 – Cabir Bin Hayyan – Atom bombasından ilk bahseden kişi.
- 8 – Cezeri – Sibernetiğin kurucusu. Bilgisayarın babası.
- 9 – Farabi – Ses olayının fiziki yönden açıklanması.
- 10 – Gıyasüddin Cemşid – Matematikte ondalık kesri bulmuş.
- 11 – İbn Cessar – Cüzzam hastalığının tedavisi.
- 12 – İbn Firnas – Wright kardeşlerden 1000 sene önce uçtu.
- 13 – İbni Sina – Eserleri 600 sene Avrupa'da okutuldu.
- 14 – Abbas Vesim – Veremin sebebini tespit etmiş.
- 15 – Piri Reis – Günümüzdeki haritalara çok yakın Dünya haritası.
- 16 – Ömer Hayyam – Binom açılımını ilk kullanan kişi.
- 17 – Razi – Çiçek hastalığının kızamıktan farklı olduğunu ispat etmiş.
- 18 – İbni Rüşd – Retina tabasının işlevini açıklamıştır.
- 19 – Harezmi – Matematikte 0 rakamını bulan alim.
- 20 – Ebu'l Kasım El-Zehravi – Ameliyat aletlerinin mucidi.
- 21 – Sabit Bin Kurra – Dünyanın yarı çapının hesaplanması.
- 22 – Musa kardeşler – Dünyanın çevresinin hesaplanması.
- 23 – Fergani – Güneşin hareketini keşfetmiş.
- 24 – İdrisi -12. yy'da Dünya haritası çizmiştir.
- 25 – İbnünnefis – Küçük kan dolaşımı bulmuştur.
- 26 – İbni Heysem – Kameraların temelini attı.
- 27 – Ammar – İlk katarakt ameliyatı.
- 28 – Ali Bin Abbas – İlk kanser ameliyatını yapan cerrah.
- 29 – Demiri – Hayatül Hayavan kitabının yazarı.
- 30 – Kutbettin Şirazi – Gök kuşağının açıklaması.
- 31 – Fatih Sultan Mehmed – Havan topunun mucidi.
- 32 – İbni Battuta – Gezgin.
- 33 – İbni Baytar – İlk ecza kitabının yazarı.

<https://www.mybelgesel.com/albert-einstein.html>

- 1879'da Almanya'da dünyaya gelen büyük bilim adamı, Albert Einstein... Time dergisi tarafından 'Yüzyılın İnsanı' seçilen Albert Einstein, gerçekten de yaşadığı çağa damga vurmuş büyüleyici bir deha. Şehir efsanesi gibi görünse de; çocukluğunda oldukça başarısız bir eğitim hayatı geçiren Einstein, öğretmenleri tarafından zekasının geriliği ile itham edilmiştir. Dehasının keşfedilmesi, biraz daha zaman alacaktı. Ünlü fizikçinin oluşturduğu teoriler, bugün hemen hemen bütün bilim dallarında dayanak olarak kullanılmaktadır. En çok bilinen çalışmalarından birisi olan İzafiyet Teorisi, bugünkü uzay-bilim çalışmalarının temelini atmıştır.
- Yine bir History Channel belgeseli olan Albert Einstein'ın Hayatı belgeseli göstermiştir ki; 20. yüzyılın dehası olan Einstein; yalnızca bilim dünyasına yaptığı büyük katkılarla değil, farklı kişiliğiyle de özel bir insan. Sadeliğe düşkünlüğüyle de bilinen Einstein meşhur dağınık saçları ve terlikleri ile büyük üniversitelerde Profesör unvanıyla konferanslar verdi. İnsani yönü de çok güçlü olan büyük dehayı daha yakından tanımak isteyenler, Einstein belgeseli izle önerileri için bu belgeseli tercih edebilirler. Belgeselde, modern zamanların ünlü bilim adamlarının da yorumlarını bulabilirsiniz.

Doğada problem çözüme ve ekip

- <https://www.mybelgesel.com/vahsi-kurtlar-vadisi.html>;

Hayvanlar içerisinde avlanma konusunda en akıllı ve en zekisi olarak bilinmektedir. Kurtların etrafında dolanan kuzgunlar ile iş birliği yaptığı düşünülmekte olup kurtların avlandıkları esnada kuzgunlar dan yardım aldığı ve kuzgunların kurtlara rehberlik ettiği bile düşünülmektedir. Kuzgun, akıllı, zeki ve olay çözebilme yeteneğine sahiptir ve kurtların yanında her zaman kuzgunlara denk gelebilme olasılığınız bulunmaktadır.

Sıradışı yaşamlar

- <https://www.mybelgesel.com/marsha-p-johnsonin-yasami-ve-olumu-2017.html>

Hakkında bir çok söylentinin bulunduğu ve şüpheli ölümüyle dikkat çeken Marsha P. Johnson tamamen kendini Lgbt üyelerine adanmış, neşeli tavırlarıyla dikkat çeken bir Trans olarak bilinmektedir. Stonewall inn adlı barda takıldığı ve orada polise içki şişesi fırlatarak ilk ayaklanma akımını başlattığı söylenir.

David France tarafından çekilen bu belgesel 1992 yılında öldürülen Marsha P. Johnson'ın Yaşamı Ve Ölümü hakkında kişileri bilinçlendirmek için çekilmiştir.

- <https://www.mybelgesel.com/galileo-galilei.html>;

Galileo, tüm ezberleri bozan ve dünyada bilimin akışını tersine çevirmeye gücü yeten bir bilim insanı. Güneş'in Dünya etrafında değil, Dünya' nın Güneş etrafında döndüğünü kanıtladığı yıllarda, insanlık henüz bu fikir için hazır değildi. Astronomi dürbününü kendisi yapmış ve bu dürbün sayesinde yaptığı gözlemler onu bazı çıkarımlara itmişti. Ay' daki çukurları, Güneş'in lekelerini, gezegenlerin uydularını ve hatta Jüpiter' in halkasını bile açıklamıştı. Dünya' nın Güneş etrafında dönmesi fikri ise bu çalışmaların ürünlerinden bir tanesi. Galileo'yu diğer bilim insanlarından ayıran özelliklerinden biri, yaşadığı dönemde baskı ve zorbalık yoluyla teorisini reddetmek zorunda bırakılmasıdır. Yaşadığı yerden yine aynı sebeple sürgün edilen Galileo, Dünya' nın Güneş etrafında döndüğüne inanarak hayata gözlerini yumdu

<https://www.mybelgesel.com/john-lennon.html>

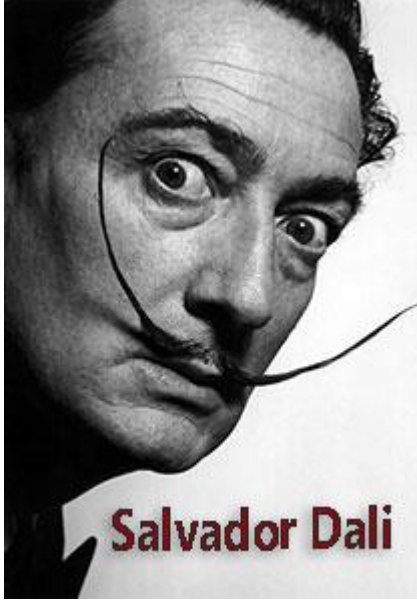
- Beatles gurubunun üyelerinden olan ve Dünyaya ün salmış bu sanatçı 8 Ekim 1940'da İngiltere'nin Liverpool kentinde doğmuştur. Anne ve babası birer işçi olan sanatçı daha 2 yaşındayken anne ve babası boşanmışlardır. Sanatçı anne ve babası ayrıldıktan sonra babasını 20 sene boyunca sadece 2 kez görebildiğini söylemiştir. İlk gitarını 17 yaşındayken doğum gününde annesi almış ve o yıllarda Paul McCartney ile taşmıştır. 1958 yılında ise Paul McCartney kendisinin arkadaşı olan George Harrison ile John Lennon'u tanıştırmıştır. Hayatı zorluklarla geçen sanatçı 17 yaşındayken annesini kaybetmiştir.
- Hayatına bir çok başarıyı ve ödülü sığdıran Beatles gurubunun üyelerinden biri olarak bir programa çağrılmış ve hayatını alt üst edecek bir soruya cevap vermiştir. Ve cevabı sonrası geniş kitlelerce eleştirilmiş ve plakları yakılmıştır. Verilen sorunun cevabı şöyledir; Beatles şu anda İsa'dan daha popüler. " aslında bu cümleleri kullanırken şaka yapmak istemiş olsa da söz bir kere ağzından çıkmış ve geniş bir kitle tarafından tehdit edilmeye, plakları yakılmaya başlanmıştır. Daha sonra Amerikan basınına yaptığı açıklamada: " Eğer televizyon İsa'dan daha popüler deseydim muhtemelen yakamı kurtaracaktım. Ben, İsa'dan daha iyiyiz, mükemmeliz demiyorum veya karşılaştırmıyorum. Sadece söylediğim şekilde söyledim; ama yanlış bir ifadeydi ya da yanlış algılandı. Hepsi bu, bunun için üzgünüm din karşıtı bir söylem değildi. Hala bu kadar yanlış ne yapmış olduğumu tam olarak anlamıyorum. Size ne demek istediğimi anlatmaya çalıştım ama benden mutlaka bir özür bekliyorsanız ve bu sizi mutlu edecekse özür dilerim. " demiştir.
- 1969 yılında evlenen sanatçı John Lennon hayatı daha doğrusu John Lennon'un suikastı feci şekilde oturduğu dairenin önünde olmuştur. 1980 yılında akli dengesi yerinden olmayan Mark David Chapman tarafından oturduğu dairenin önünde öldürülen sanatçı ölümünden 1 ay önce 'Double Fantasy' isimli albümünü çıkarmış ve sevenlerine yaşamı kucaklayan ve eski stilinden ayrı bir pencere açarak hayata gözlerini yummuştur.

<https://www.mybelgesel.com/sakip-sabanci.html>

- Türkiye'nin en çok tanınmış isimlerinden biri Sakıp Sabancı. Sahip olduğu servetin bu ünde çok az payı vardır belki de. Çünkü Sakıp Sabancı'yı halka ait kılan şey; Sakıp Ağa olmasında gizliydi. Sevgi dolu, samimi, insanlara yakın ve daima mütevazi olan karakteriyle gönüllerde taht kurmuş gerçek bir insan Sakıp Sabancı. Çocukluğu büyük bir sefalet içinde geçen Sakıp Sabancı nasıl zengin oldu diye merak edenler, onun azim ve mücadele dolu yaşam öyküsünü mutlaka araştırmalıdır.
- Sakıp Sabancı'nın hayatı 71 yıllık bir öykü. Ve bu öyküde Sabancı; sayısız insanın hayatına dokundu, sayısız başarılar imza attı ve sayısız ödül aldı. Ülkesine ve yaşadığı coğrafyaya daima değer kattı. Sakıp Sabancı Belgeseli Türkiye'nin sayılı zenginlerinden olan bir adamın nasıl da halkın içinde yaşadığının bir kanıtı gibi. Yalnızca ünlüler ve servet sahibi yakınlarının değil; halkın da duygu ve düşüncelerine yer verilen belgeselde, Sakıp Sabancı'ya ait ilk kez duyacağınız hatırlar anlatılıyor. Yapılan röportajların kayıtlarının da paylaşıldığı belgesel, Sakıp Sabancı ve yaşadığı dönemin Türkiye'sine daha yakın bir bakış sağlıyor.

<https://www.mybelgesel.com/salvador-dali.html> ;

TUVALDEKİ BAŞYAPIT

- Salvador Dali, insan zihninin gerçekten kopmasıyla ortaya çıkan en güzel sürreal imgelerin ressamıdır. Onu sanat tarihi için bu denli önemli yapan şey de budur. Gerçeküstü imgelerle süslediği eserleri öyle büyüleyici bir bütünlüğü yansıtır ki; olması gerekenin o olduğuna inanırsınız. Sürreal imgeleri eserlerinde kullanma şekli öyle doğal ve isabetlidir ki; gerçektışı yansımalar bile aslında hep öyleymiş hissi verir. Akıntının tersine yüzme hayali olan herkesin yolu hayatın bir yerinde mutlaka Salvador Dali'yle kesişiyor. Çünkü Salvador Dali; farklı olmanın, farklılıklarına sahip çıkmanın, varoluşsal özgürlüğün en güçlü temsilcisidir. Çizginin ve normların dışına taşmayı seven Dali, çocuk yaşlardan itibaren bu mücadeleyi vermiştir.
- BBC'nin Tuvaldeki Başyapıt serisi, her bölümde bir sanatçının en önemli eserlerinden birini konu ediniyor. Salvador Dali'yi konu edindiği Tuvaldeki Başyapıt bölümü için seçtikleri eser ise, Çarmıhtaki İsa. Salvador Dali'nin sanat anlayışını belgeselde çok net olarak görebilirsiniz.